

บทที่ 6

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

ความนำ

ความที่ได้เสนอการศึกษาวิเคราะห์เรื่องกรรมในปรัชญาพุทธกับปรัชญาasangxay-ryak มาตั้งแต่ต้นนั้น ได้พบว่าปรัชญาพุทธเน้นหลักคำสอนให้เห็นความไม่เป็นอมตะนิรันดร์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ปรัชญาasangxay-ryak เน้นหลักคำสอนที่ชี้ให้เห็นความเป็นอมตะนิรันดร์ของอิศวร จึงทำให้เห็นว่าปรัชญาasangxay-ryak มีลักษณะ เป็นเทวนิยม แต่ปรัชญาพุทธเป็นอเทวนิยมริศขบปรัยษเนื่องจากปรัชญาทั้งสองฝ่ายต่างก็ยอมรับและมีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องกรรมในหลักการทั่วไปเช่นเดียวกัน แต่ก็มีความเหมือนกันและแตกต่างกันดังที่กล่าวไว้แล้ว ซึ่งพอจะกล่าวสรุปต่อไปนี้

ความเหมือนกัน (Similarities)

ปรัชญาทั้งสองระบบ ต่างยอมรับว่ากรรมเป็นเหตุและปัจจัยอย่างหนึ่งแห่งการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร และยอมรับว่ากฎแห่งกรรม คือกฎแห่ง เหตุและผล อันเป็นสภาวะสากลนั่นเอง ในประเด็นที่ว่ากรรมเป็นเหตุปัจจัยแห่งวัฏสงสาร ปรัชญาทั้งสองระบบมีความเห็นพ้องต้องกันว่า สัตว์ทั้งหลายย่อมเวียนว่ายตายเกิด เพราะกรรมที่ได้กระทำไว้และย่อมคิดชั่งไปตามผลของกรรมนั้นด้วย

ปรัชญาพุทธถือว่า สัตว์ต่าง ๆ กระทำกรรมด้วยตนเอง จึงมีกรรมเป็นของตน ทุกคนต่างเกิดมา ดำรงอยู่ และดับไป ด้วยกรรมของตน หรือผลกรรมแห่งตน ใครทำกรรมไว้เช่นไรย่อมได้รับผลของกรรมนั้น

ปรัชญาพหุถือว่า การกระทำโดยเจตนาคือกรรมอันเกิดจากความไม่รู้แจ้งในกฎแห่งกรรม (Law of Karma) ย่อมทำให้เกิดความหลง ก่อให้เกิดกิเลส ก่อให้เกิดกรรม เกิดวิบาก ทำให้ติดข้อง วนเวียนในวัฏจักรเช่นนี้เรื่อยไป จนกว่าจะปฏิบัติตนให้เข้าถึงความรู้แจ้งในกฎแห่งกรรมและอื่นๆ จึงจะพ้นวัฏสงสารได้

ปรัชญาasanghaya-ยศะก็ถือว่า เพราะความหลงผิดของบุรุษะ ทำให้บุรุษะหลงระเห็จไปในวัฏฏะแห่งความไม่เที่ยง แห่งความไม่แน่นอน และความไม่มีตัวตน ต่อเมื่อใดบุรุษะเข้าใจถึงสภาพอันแท้จริงของมันแล้ว เข้าถึงอิศวร (Íśvara) ก็จะพบบรมสุข (Bliss) และเป็นสภาวะที่เป็นตัวตนโดยสมบูรณ์ (Paramatman) ของมันเอง¹

ปรัชญาทั้งสองระบบถือว่า เพราะอวิชชาคือความไม่รู้แจ้งในบรมคตสัจจะ (Absolute Truth) เป็นเหตุแห่งกรรม และกรรมเป็นเหตุปัจจัยแห่งการเวียนว่ายตายเกิด เพื่อรับผลแห่งกรรมนั้น จนกว่าจะสิ้นกรรม

ปรัชญาทั้งสองระบบถือว่า กฎแห่งกรรมเป็นกฎแห่งเหตุและผล ซึ่งกำหนดความเป็นไปของมนุษย์ตลอดเวลาที่ยัง เวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร บุคคลจะเป็นอะไรและอย่างไร ขึ้นอยู่กับกรรมที่คนได้กระทำไว้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปรัชญาทั้งสองระบบถือว่ากฎแห่งกรรม เป็นกฎแห่งเหตุและผลอันเป็นสากล สรรพสิ่งมีเหตุและปัจจัยทำให้เกิดขึ้น คารงอยู่ และดับไป เป็นของมันเอง เหตุปัจจัยดังกล่าวนี้คือกรรมซึ่งหมายถึง

¹อ่านเพิ่มเติม J.N. Sinha, A History of Indian Philosophy, Vol. II, P.P.173-175

การกระทำเพราะความไม่รู้แจ้งในสภาวะที่แท้จริงแห่งบรมคตส์จะ
(Absolute Truth)

ความแตกต่างกัน (Differences)

ถึงแม้ว่าปรัชญาทั้งสองระบบ จะมีความเห็นคล้ายคลึงกันในเรื่อง
กรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังที่ได้อธิบายไปแล้ว แต่ในรายละเอียด ปรัชญาทั้งสอง
ระบบก็มีความเห็นแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้เนื่องมาจากปรัชญาทั้งสองระบบมี
ทฤษฎีเกี่ยวกับความจริงแท้ (Absolute Truth) แตกต่างกัน

ปรัชญาพุทธยืนยันว่า กฎแห่งกรรมมีความสมบูรณ์ในตัวมันเองอยู่
แล้ว ไม่ต้องอาศัยสิ่งภายนอกในการทำงานของมันอีกแล้ว แต่ปรัชญาสาขะ
-โรคะ ถือว่าเหนือกฎแห่งกรรมยังมีอิศวรเป็นผู้ควบคุมการทำงานของกรรม
และมีอำนาจในการชักชวนหรือสนับสนุนให้กรรมดำเนินการได้ อีกด้วย

ปรัชญาพุทธเชื่อว่า ความไม่เที่ยงแท้ (Impermanence) ความ
ไม่มั่นคง (Non-static) และความไม่มีตัวตน (Non-substantiality)
เป็นสภาวะแห่งความจริงแท้ของสรรพสิ่งทั้งหมด รวมทั้งตัวเราอีกด้วย

ตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิง ปรัชญาสาขะ-โรคะ ถือว่าอิศวรเป็นสภาวะ
แห่งความเที่ยงแท้และความมีตัวตนอันสมบูรณ์

ในขณะที่ปรัชญาพุทธสอนว่า ไม่มีสิ่งใดเลยที่ควรยึดมั่น ควรถือมั่น
ปรัชญาสาขะ-โรคะ สอนว่า มีสิ่งที่ควรยึด ควรถืออยู่อย่างหนึ่งและอย่าง
เดียวคืออิศวร แม้ว่าปรัชญาทั้งสองระบบจะยอมรับในหลักการของ เหตุและ
ปัจจัยเหมือนกัน แต่เหตุและปัจจัยตามทฤษฎีของปรัชญาพุทธ เป็นเหตุและ
ปัจจัยโดยธรรมชาติ ไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งใด ส่วนเหตุและปัจจัยของปรัชญาสาขะ
-โรคะ คืออิศวร ซึ่งเป็นความจริงแท้เหนือสภาวะของสิ่งทั้งปวง

ดังนั้น เราจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวความคิดเรื่องกรรมในปรัชญาพุทธ และในปรัชญาสาขะชยะ-โยคะ มีส่วนคล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก ปรัชญาทั้งสองระบบต่างเชื่อว่า กรรมอันเกิดจากกิเลสเป็นเหตุและปัจจัยแห่งการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ และถือว่ากฎแห่งกรรมเป็นกฎสากลแห่งเหตุและผล แต่เพราะแนวความคิดในอภิปรัชญา (Metaphysics) หรือความเข้าใจในความจริงแท้แตกต่างกัน จึงเป็นเหตุให้ปรัชญาทั้งสองระบบมีความเห็นขัดแย้งกันในหลักสำคัญบางประการดังกล่าวแล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องกรรมในปรัชญาพุทธ กับปรัชญาสาขะชยะ-โยคะ ทำให้เห็นว่า แม้ปรัชญาทั้งสองระบบจะมีอภิปรัชญาในเรื่องความจริงแท้สูงสุดตรงข้ามกัน ทำให้เกิดความเห็นแตกแยกกันในเรื่องกรรมในหลายประเด็น แต่ในความเห็นหลักแล้ว ปรัชญาทั้งสองระบบมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึง เห็นว่าน่าจะมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของคัมภีร์พระเวท คัมภีร์อุปนิษัท และคัมภีร์ภควัทคีตา ที่มีต่อแนวคิดเรื่องการดับกรรมของปรัชญาทั้งสองระบบ เพื่อช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับเรื่องกรรมตามคำสอนของปรัชญาทั้งสองระบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น